Ціна окремого нумера 90 шагів (45 коп.).

Відродження

ЩОДЕННА БЕЗПАРТІЙНА ДЕМОКРАТИЧНА ГАЗЕТА.

Ч. 164 | Неділя 20 (7) жовтня 1918 року. | Рік вид. I.

Умови передплати: на місяць 10 карб., на 3 місяці 30 карб.. Передплата приймається кожного числа місяця; за зміну адреси 50 коп.

Умови друковання оповісток: На 1 сторінці 3 карб. на 4 сторінці 2 карб.—за один рядок і шпальту за кожний раз. Особам, що шукають працю 2 карб. за 3 рядки за один раз.

Адреса редакції і адміністрації: Київ, Театральна площа № 48 А, телефон 57—16. Редактор приймає від 1 год. до 2 годин. Секретарі від 1 год. до 3 годин. Контора відкрита від 9 год. до 3 годин.

Державний Народній Театр

Троіцький Дім В.-Васильківська вул.

20-го Розбійники. 21-го Безталання. 22-го Сто тисяч. 23-го 1) у II раз нова п'єса Приятелі. 2) Вечорниці. 24-го Маруся Богуславка. 25-го Розбійники. 26-го 1) Приятелі. 2) Вечорниці. 27-го 1) Чорноморці. 2) По Ревизії. Квитки продаються.

Початок рівно о 8 год. веч.

Директор і відп. режис. П. К. Саксаганський.

ДРУГИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР.

Український театр під орудою М. Садовського.

Сьогодня, 20 жовтня: Запорожець за Дунаєм, опера на 3 д. Гулак-Артемовськ і По Ревизії. 21 жовтня: Вій. 22-го жовтня: Зачароване коло.

Квитки продаються з 11—2 дня і з 5—9 г. в.

Початок о 8 год. веч.

Большой театръ „МИНІАТЮРЪ" Фундуклеевская № 5.

Сегодня 3 сер. 7, 8½ и 10 час. Николай Гриневскій. ком. Утро невѣсты Гуляницкаго. Петроградск. балетъ. И. А. Чистякова. Пастораль хореогр. карт. Franz Romahn. М. Н. Бемеръ. П. Б. Борисовъ и Д. А. Задольскій.

ЗАВТРА ПЕРВАЯ ГАСТРОЛЬ Юрія Морфесси.

Склад видань і експедиція товариства

„СІЯЧ"

Хрещатик 45, пом. 7. 1485

Економично-административний Інститут.

Київ, В.-Васильківська 25, пом. 13.

Прийом прохань продовжується. Лекції починаються в половині жовтня. Канц. відч. від 11—2, 5—7.

1370

ПОДІЛЬСЬКИЙ

„СОЮЗБАНК"

(Винниця, Поділля)

з загальною відповідальністю

50,000,000 карб.

переводить всі банкові операції. Платить по вкладам 4—6½%. 1287

Ніжинський повітовий староста

запрошує осіб, що бажають зайняти посади: 1) командира резервної сотні, котрий має чин не нижче штабс-ротмистра і 2) начальника карно-розвідочного відділу. Прохання з документами надсилати: Ніжин, повітовому старості. 1474

Д-р О. Л. Горілов (б. асистент академик Бехтеріва). Нервові хвороби, психонейрози. Прийом по попер. запису. Запис щоденно від 10 до 2 год. дня. М.-Благовіщенська 131, п. 32.

1520

Большой театръ „МІНІАТЮРЪ" Фундуклеевская 5.

ЗАВТРА первая гастроль

Юрія МОРФЕССИ

На прикінці місяця грудня ст. ст. вийде в світ ВЕЛИЧЕЗНЕ ВИДАННЯ

Адресо-справочна книга

столиці УКРАІНИ на 1919 рік.

В книгі будуть вміщені адреси всіх обивателів м. Київа та його околиць.

Видання буде даремно розіслано всім раіонним домовим комитетам з метою видати кожному мешканцеві необхідні справки.

Особи ріжних установ, крамниці, торгові фирми та ин. які бажають бути записаними, прохаються завертатися до 15-го листопада в контору видавництва Хрещатик 35, пом. 4, тел. 58-79. Що-дня, крім свят, від 8 до 1 год. дня і в від к—ри бюро „Керамик" (літ. вид.) Інститутська 13, тел. 26-17, від 9 до 3 год.

УМОВИ: За кожну поміщену в алфавитному вказникові—адресу—1 крб. 25 к. на рік. Особи вільних фахів, лікарі, адвокати, інженіри та ин. зівказанням фаху і год. прийому—10 карб. на рік. Такса за оголошення: Сторінка попереду тексту—400 крб., в середині 500 крб. і позаду 250 крб. на рік. Співробітники працюють по усіх вулицях міста 1498

Київська столична державна ощадна каса

та іі місцеві филіі приймають

вклади на строк

з рахуванням

4½% — 5½%

Довідки в головній касі (Миколаївська вул. 9) від 10 год. р. до 2 г. дня, та в місцевих филіях від 10 год. р. до 2 г. дня ЩОДЕННО, окрім неділь та свят. 1497

Центральним Українським Сільсько-Господарським Кооперативним Союзом

з 5 жовтня (Зіткори) ц. р. відкрита підписка на випускаємий ним заем на купівлю найбільшого на Украіні заводу плугів (Гена в Одесі). Для цього випускаються позичкові зобов'язання (коопер. облігації) на 25 милійонів (25,000,000) карб.

Ці облігації дають шість відсотків (6%) що-річних, а крім того ще додаткову премію.

Облігації маються в 50, 100, 1000, 5000 карб.

Про подробиці можна довідатися у місцевому кооперативному союзі, або звернутись до Київа (Прорізна 19) в «Централ», або Хрещатик 27 «Украінбанк», або Інститутська 3 «Союзбанк». 1396

УРЯДОВА КРИЗА.

17-го жовтня чергове засідання Ради Министрів було раптово одмінено і давно вже назрівший в Раді Министрів роскол став явним і перетворився в министерську кризу.

Увечері в Його Світлості Пана Гетьмана одбувся ряд нарад з представниками громадських і національних организацій. Потім до Пана Гетьмана були запрошені слідуючі члени кабинету: Голова Ради Министрів Лизогуб, министр шляхів Бутенко, министр народнього здоровля Любинський, министр харчових справ Гербель, министр финансів Ржепецький, нарада з якими затяглася до пізньої ночі.

18-го вранці члени кабинету були оповіщені, що в 3 години в Гетьманському домі одбудеться приватна нарада членів кабинету. На приватній нараді членів кабинету головував Лизогуб, відкривший нараду промовою, в котрій вказав, що з приводу тяжких хвилин і виключних обставин, які переживає зараз Україна, кабинет, на його думку, повинен подати в одставку, щоби дати можливість Його Світлості Пану Гетьману сформувати новий кабинет згідно з змінившимся умовинам, як зовнішнього, так і внутрішнього становища Української держави.

Більшість министрів під час обміну думок, виникших після промови Лизогуба, вказували, що в умовинах теперішнього моменту всякі переміни й експерименти можуть бути погибельними для Української держави. Частина министрів при цьому вказувала, що одні вже чутки про переміну складу уряду викликали настрій большовизму в де-яких колах населення. Потім обмірковувалась зовнішня політика Української держави. В кінці наради було прийнято рішення предложить Голові Ради Министрів А. Ф. Лизогубу вручити Ясновельможному Пану Гетьману прохання про одставку кабинету.

Засідання Ради Министрів 19 жовтня.

О 5-ій годині вечора А. Ф. Лизогубом було скликано позачергове ділове засідання Ради Министрів.

На початку засідання було обговорено і ухвалено де-які військові закони, а потім дрібні законопроекти ріжних відомств.

О пів на 7 годину ділове засідання Ради Министрів було зачинено і министри почали росходитись.

Зараз же по скінченню засідання Голову Ради Министрів А. Ф. Лизогуба було прийнято Ясновельможним Паном Гетьманом.

А. Ф. Лизогуб передав Пану Гетьману прохання про одставку всього кабинету.

Ясновельможний Пан Гетьман висловив бажання відвідати засідання Ради Министрів.

Члени кабинету, які почали було росходитись, були затримані і засідання Ради Министрів було знов оголошено відкритим.

Ясновельможний Пан Гетьман звернувся до Ради Министрів з промовою, в якій дякував министрів за працю понесену ними на користь Української держави і прохав їх залишитись на своїх місцях до сформування нового кабинету.

В політичних колах.

З певних джерел одержані відомости, що складати новий кабинет В. Винниченко одмов вся. Частина министрів, а саме, ті, що не підписали докладну записку, оповіщену вчора 19 жовтня в Київській пресі, мають ввійти в склад нового кабинету: министр финансів Ржепецький також має залишитись на свойому пості, завдяки тому, що він тримається чисто ділової точки погляду.

Що до складу нового кабинету, то називають такі імена: Стебницького бувшого голову Петроградської української громади, Лотоцького бувшого генерального писаря, Славінського члена Петроградської української громади, бувшого редактора „Вістника Европи“, і Бородаєвського відомого фаховця по кооперації.

Київ, 20-го жовтня 1918 р.

„Киевская Мысль“ помістила у вчорашньому числі докладну записку, подану на адресу министра-президента Ф. А. Лизогуба, підписану десятьми министрами Української держави: Василенком, Афанасьєвим, Ржепецьким, Гутником, Романовим, Зіньківським, Ваґнером, Ґербелем і Колокольцевим.

Докладна записка здивувала нас своїм змістом. В ній говориться про ту орієнтацію, яку повинна зайняти Українська держава на передодні мирових переговорів. Говорячи про необхідність участи України в мировій конференції, автори записки задають собі питання, від чийого імени вони не повинні зробити. Чи від свойого власного імени, від імени українського народа, чи від імени „єдіной і неделімой“ Росії.

Розуміється, що автори записки відповідають на це питання цілком ясно і катеґорично, що від імени цілої Росії. Ось їх арґументи.

1) Треба боронити загально-російську культуру, котра пропадає і над котрою працювали також українці за час своєї злуки з Росією. Ця оборона культури не перечить, по думці авторів записки, „украинской самобытности“.

2) Цілковитий розрив України з Московщиною—не загибіль для України. Нехай все в Росії около України—пишуть автори—буде слабе і бездарне, але безпеченства тим Україна недосягне, для того, що вона сама ізольована від „всего русского“ не мала би можливости заховати свою економичну незалежність, своє національне буття і заховати цілість культури“. Цілковитим розривом з Московщиною Україна,—думають автори—копає собі гріб.

„Великоросія і другі частини, що вже тепер прямують до визволення й від большовицького заливу, встануть на ноги помимо України і навіть проти неї, як її вороги, тим більш небезпечні, що вона сама недостаточно ще окріпла“.

Повторяємо, що записка здивувала нас своїм змістом, а за для того, що вона походить від министрів Української держави, котрі, коли входили в кабинет, врочисто заявили, що вони стоять на ґрунті самостійної Української держави. Дальші факти показали посередньо, що ця заява кабинету министрів Української держави,—не тільки тактичний хід, з метою приспати чуйність українського громадянства; теперішня докладна записка —не цілковите скинення машкари самостійности, усунення нашого жовтоблакитного прапора і заміна його всеросійським триколором.

Докладна записка являється шедевром політичної короткозорости і нерозуміння реальних відносин сил. У вчорашньому і нинішньому числі „Відродження“ у нас були поміщені статті про австрійські справи. З них виходить, що Австрія ще не розвалилась, а вже австрійським народам дається змогу шляхом сепаратних конституант влаштувати кожному народові свої домашні справи і тільки тоді, коли будуть створені й сформовані де жавні самостійні одиниці, вони мають увійти в австрійський союз держав.

Сама собою насувається аналогія. Україна сформувалась, як самостійна держава. Вона найбільше показала державної творчости до того часу, як її не ставили перешкод пришельці з півночі, заражені большовицькою, правою чи лівою, психологією. Вона хотіла станути на шлях федерації і на з'їзді народів радила йти шляхом сепаратних конституант, котрі створили би опісля на підставі міжнародньої згоди якесь спільне представництво. Цим вказаним українською політичною думкою шляхом не хотів пійти московський народ, не так народ, як ці панове, що стояли на його чолі і мали ілюзію, що висловляли думку й волю московської нації.

Відкинувши протягнену руку до згоди, вони, ці мнимі представники волі і думки московського народу, впали самі і потягнули з собою цілий народ в пропасть анархії і терору.

Рятуючи себе перед загибіллю, український народ мусів самостійно рішати свої національні справи, заключити мир і призвати чужоземну допомогу, щоби вивести ослаблений війною і анархією край від повної загибелі . . . . . .

Великі ще нас ждуть пертурбації, одначе ми віремо, що кінець кінцем, таки сильна і дужа українська нація, яка в останніх двох роках проявила стільки розуму, стільки розваги і стільки політичного такту, все-таки поборе всі перешкоди, які стоять на її шляху до цілковитого національного визволення.

Та хвиля, яку ми зараз переживаємо,—страшна і треба напружити всі сили і цілу енерґію, треба до старих жертв докласти ще нові й нові. Не падаймо духом, не жаліймо жертв і віримо, що ці жертви будуть вже останні.

Напередодні загального миру нам треба озброїтись в твердість, холоднокровність і віру, що, щоби то не було, самостійна Україна

„опреться о Кавказ, впережеться Бескидом, розкине по всім світі гомін волі“.

Манифест Карла І. й українське питання в Австро-Угорщині.

Урядова „Wiener Zeitung“ оголосила в четвер 17 жовтня манифест Карла І до народів Австрії. Цей державноправний акт має на меті вивести з цеї кризи, в яку попала ціла австро-угорська монархія. Як відомо словянсько-латинська більшість віденського парляменту покинула цей законоватний орган, заявивши, що про свою долю і недолю має рішати від тепер кожна нація зокрема.

Авдієнція у цісаря 12 жовтня, на якій були представники посольських національних фракцій, не принесла би жодних результатів. Вона тільки ствердила, що австрійська криза глибша, як би хто думав. Представники націй зазначили ясно і виразно свою точку погляду перед цісарем Карлом і цю точку погляду можна сформулувати коротко так: при допомозі національних конституант, які мають перевести в життя форму самовизначення народів, австрійські народи пересунули кожний з'окрема своє національне питання з площі внутрішньої в площу заграничної політики.

Манифест Карла І має тенденцію цей загально-сепаратистичний рух австрійських народів припинити шляхом далекосяглих уступок. Одначе ці уступки навряд чи вдовольнять австрійські народи, а це тому, що перебудова Австро Угорщини має доторкнутись тільки Австрії, не зачіпаючи країв угорської корони. На це ми маємо виразний натяк в манифесті“: Цей новотвір,—говориться там—котрим цілком *не зачіпляється неподільність країв, що належать до угорської святої корони*, повинен забезпечити кожній осібній національній державі його самостійність, але він також успішно оборонять загальні інтереси і поставить їх на першім місці там, де спільність являється життєвою необхідністю поодиноких держав“

В нашій вчорашній вступній статті ми звернули особливу увагу на вагу угорського питання. Годі сподіватись, щоби в теперишніх часах австрійські народи, які мають своїх родичів на угорщині, віддали їх на поталу мадьяризації, яка від довшого часу шаліє в краях корони св. Стефана, і з другого боку годі думати, щоби угорські народи були до того обезсилені довгою політикою насилля, щоби не проявити в сучасний мент політичної активности.

Манифест Карла І, робить от же основну помилку, що заповідається далекосяглі реформи тільки в одній австрійській половині монархії, не зачіпаючи цілковито державного устрою на Угорщині, з гори підкреслюючи її неподільність, яку на вряд чи дасться утримати,

В інтернаціоналі чехи і словаки виступають як один народ. Одначе чехи живуть в австрійській, словаки в угорській половині монархії. Коли от же розвязувати питання чеської національної держави, то цього досягти не можна перебудовою тільки самої Австрії. Те саме можна сказати також про сербів і хорватів, які живуть і в Транс—і Цислітавії.

Та найінтересніще місце в манифесті для нас—це те, де говориться про поляків.

„Австрія—говориться там—згідно з волею своїх народів, повинна стати союзом держав, в котрім кожний народ на тій території де він живе, закладає свою власну державну одиницю. *Злука польських земель не знаходиться в жадній залежности від того*“.

Це цільом неясне місце в манифесті, бо в нім не зазначено, що треба розуміти під „польськими землями“ в Австрії, чи тільки польську Галичину, чи може Галичину в цілости. Знаючи дотеперішні політичні методи австрійського уряду, можна додумуватись, що манифест розуміє під „польськими землями“ цілу Галичину, бо про долю східньої Галичини не говориться в манифесті ні слова. Годі також думати, щоби основна теза про союз національних австрійських держав могла відноситись також до австрійських українців.

Коли прийняти те, що західня Галичина тільки увійде до Польщі, то українська частина Галичини і Буковини, не може увійти в федерацію австрійських народів, хоч би для того, що вона буде відділена з одного бо у *неподільною*, як це підкреслює манифест, *Угорщиною*, і з другого боку об'єднаною Польщею, від загального федеративного центра, Відня.

Як бачимо, українські землі Австрії лишаються на боці. Вони тепер так сказати б res nullius. Манифест не говорячи цілком про долю українських земель, тим самим зрікається tacito consensu Галичини і Буковини, які географично нічим незвязані з австрійською федерацією. Можна от же припустити, що Австрія хотячи ратувати себе, покидає українську Галичину і Буковину на власну долю, дає їм неначе *вільний лист*: куди хочете, туди йдіть, наша хата в українському питанню з краю, хоче вас за воювати Польща, бороніться самі. Ми вам не поможемо. Ціла Україна повинна використати цей „вільний лист“ в напрямі національного об'єднання.

Д. Х.

† Поет-селянин Я. Д. Доленко.

23-го березіля ц. р. одійшов в довічну прекрасну, так тихо, як і прийшов, поет-селянин Яків Дмитрович Доленко.

Пишучому ці рядки, переїзжаючи через м. Миргород, випадково довелося довідатись про смерть Я. Д. і через те тільки тепер оповістити в пресі. До цього часу оповістить жалібну вість було [нікому (?!).

Смерть поета не зворушила дрімотного життя Миргороду. Жінка, діти та п'ять—шість простих селян йшли за труною. Наче це відбувалось десь на безлюдді, далеко від нового Баден-курорту Миргороду, з його художньо-промисловим інститутом, гимназіями й иншими культурними огнищами.

Я. Д. народився 27 квітня 1873 року, в Миргороді, на Мочарі (Полтавщина) в бідній сім'ї кріпака Дмитра Доленка. Бідне злиденне життя не дало змог Я. Д. скінчити і початкової школи, в якій він всього-навсього вчився лише півтора роки. Батько найняв хлопця до дідича Ковалевського пасти телят, а потім до діп. Півнова. Кращі юнацькі роки перейшли в наймах. В двадцятих роках свого життя Я. Д. виривається з неволі-наймів на волю в широкий світ шукати долі. Крим, Кавказ, Волга, Дніпрові пороги впивалися гарячим потом робітника Доленка.

В девятисотих роках Я. Д., не знайшовши своєї долі, повертається в рідний край. В своєму віршові „Доля" він яскраво написав про шукання долі.

. . . . . .

Инший ходить по-за морем.
Там умре й загине,
А щасливу свою долю
На цім боці кине.

Я. Д. розпочинає крамарювати книжками. В Києві, в Полтаві купує українські книжки і на власних плечах розносить по селах і друковане і живе слово несе в селянські хати. Куплену літературу перечитує сам, захоплюється поезіями.

Я. Д. пише вірші. В 1906 році в „Рідному Краї" друкуються його перші вірші „На Великдень", потім в газеті „Рада"—вірші: „Доля", „Ячмінь", "Гвоздики" й инш. В ріжних часописах ми зустрічаєм чудові вірші поета-селянина Я. Доленка. В віршах почувається чиста не підроблена радість, а в більшости туга самого селянина. Безпосередньо співа сама душа селянина.

А життя біжить. Я. Д. обсіли малі діти, жінка, престарі батько, мати. Треба кидати продаж книжок і знову розпочинати важку фізичну працю. Від зорі до зорі щоденно Я. Д. працює на поденній роботі. Сокира й лопата його найближчі товариші. Зароблених в сутки 40—50 коп. для сім'ї не хватає. Я. Д. свою тугу залива горілкою. П'є. Знову йде на чужину і знову повертається в Миргород. Тільки під час війни Я. Д. одержує посаду в хлібній коморі при ст. Миргород, де і працює до самої смерти на протягу двох з половиною років.

Важка физична праця, голод, холод, а найбільше туга розбили життя. Я. Д. занедужав на туберкульоз, від якого і скінчив життя.

Великий природний талан не зустрів в житті Я. Д. культурного виховання. Так мало-мало півтора року навчання в народній школі.

На превеликий жаль після смерти Я. Д. вдалося зібрати тільки сто шіснадцять його віршів, які незабаром будуть видані окремою книжкою, а решту в значній кількости розібрали, або за невеликі гроші розкупили ріжні особи, особливо селяне, котрі, перечитавши огненні слова свого апостола, ридали, молились і, як найдорожчу святиню, схоронили навіки слово в серці, а папірець під образами.

Я. Д., умираючи, написав заповіт, в якім прохав написати його думи на хресті, та зла доля не вмилосердилась над ним і після смерти—нема на могилі хреста Божого, нікому поставити і не написані думи поета-селянина ридають в хаосі турбот нашої життєвої буденщини.

Прохаю инші газети передруковати.

Михайло Мочарський.

Отчина

Хто вгадає і роскаже,
Двері тайни хто відчине
І в майбутньому покаже
Долю нашої Отчини?..
Одгадайте, зорі-квіти,
Роскажіть, степи широкі:
Як нам здійснить заповіти
Наших прадідів-пророків?
Так самотно і трівожно
А журбі—немає краю...
І зневірений побожно
Я молюся і благаю:
Боже милий, зглянься над нею,
Заступись в страшну годину,—
Духом-мудрістю своєю
Захисти мою Отчину!..

П. Гай.

Формування української армії.

Наближається історичний день—день призиву козаків, день закладу фундаменту військової міцности України.

Хочу сказати з приводу цього де-кільки слів.

Утворити армію, та ще в такий час, як зараз, справа нелегка, але ще труднїще вдихнути в неї традиції, без котрих вона не може існувати. Безумовно, всім відомо, що армія—є захист Держави, що її основне призначення—стояти в панцері з мечем в руці, спаяною загальною ідеєю—нікому не давати кривдити свою батьківщину. Для того, щоб усе чисте, святе вкорінилося в армію, а все нанесене, злочинне не змогло вникнути в душу її, треба зараз же думати про те, як це зробити.

Тіло армії складається з двох частин: корпус старшин та козаки.

Щоб це тіло було міцне, треба, щоб обидві складові частини його були здорові.

Почнемо з старшинського складу.

В журналі „Военное дѣло за границей", котрий вийшов незадовго до початку всесвітньої війни, ми знаходимо цікаву статтю: „Два сообщенія о Японской арміи" (переклад з французького). Автор її, між иншим каже: „В Японії існує національна традиція, в силу котрої чоловік повинен своєчасно відмовитись від активної діяльности, особливо, коли він чує себе хоча трохи втомленим літами: це так зване „Інкійо". В історії Японії бували випадки, коли імператори так поспішно робили „Інкійо", що три чи чотирі законних царі мешкали одночасно, відпочиваючи в монастирях, тоді як їх більш молодий заступник ніс тягарі корони. Військова служба в Японії надто важка. Занепад сил физичних не зустрічає в армії ніякої вибачности, рівно як і занепад моральний. Старшина, втомлений службою, чи надто старий для свого рангу, примушується подати в одставку своїми ж товаришами".

Добре, коли б хоч для муштрових частин це „Інкійо" пристосувалося і у нас, бо омолодження старшинського складу—насамперед є оздоровлення його, а в результаті—і оздоровлення тіла армії.

Дальше—для того, щоб навчати і виховати козаків, необхідно, щоб старшинський корпус був сам добре навчений та вихований. Загальна освіта (а виховання йде паралельно з освітою) повинна бути не низче середньої. „Недоросслей"—старшин не повинно бути. Що торкається чисто військової підготовки, то на це повинна бути звернена сама пильна увага.

Кожний старшина, як би відмінно він не скінчив військову школу, повинен пам'ятати, що всі відомости, які він там здобув, необхідні йому не тільки до дня отримання першого рангу, а повинні заховатись в його пам'яти на протязі всієї служби, через що на службі він повинен підтримувати та развивати їх.

Барон Н. Каульбарс в своїй статті „Германская армія и принципы ея быта и обученія" каже: „Всі (пруські) старшини від поручника до генерала значну частину свого вільного часу посвячують на читання військових творів, статутів, інструкцій і т. инш".

Безумовно, що всякий старшина може успішно навчати та керувати козаками тільки в тім випадку, коли він своїм знанням, якістю їх і взагалі собою дивує чи поражає їх уми.

Свідомість, в безумовній необхідности—бути знавцем свого діла—самий міцний чинник розвитку та самоосвіти свідомого корпусу старшин.

Треба сказати, що в Російській армії ця свідомість та любов до військового діла були розвиті недосить: всякі тактичні завдання, військові гри і т. ин. провадились бе системи, уривком, незакінчено. Все це було більш подібне на відбуття номеру, ніж на завдання бойової підготовки. Крім того, старшинський склад, в більшости, надто мало цікавився військовими науками. Теоретично завчивши устави, молодий підпоручник по випуску з школи, їх хутко забував чи пам'ятав стільки, скільки це потрібно було для навчання солдат своєї роти. Такі книжки статутів, як „Наставленіе для дѣйствій пѣхоти в бою", „Наставленіе по самоокапыванію", „Борьба за укрѣпленныя полосы" і др. звичайно не тільки не переглядалися, а валялися де-небудь з нерозрізаними сторінками. Адже в них було багато корисного, багато такого, що не тільки повинен був знати старшина, але чому він повинен був навчати і своїх солдат. Війна примусила розрізати ці сторінки та вчити по ним, під вогнем ворога, військової штуки.

На все те не завадило б звернути увагу зараз в час утворення армії на Вкраїні.

Друга частина тіла армії—козаки.

Для вибору рекрутів повинен бути насамперед великий призивний контингент.

Так, наприклад з покликаних що-річно в Японії 500000 молодих людей поступає під прапори тільки 125.000, що дає можливість вибірати осіб, виключно здатних до військової служби.

Все життя козака, з першого дня прибуття його в частину, повинно бути проникнуто виховавчою тенденцією.

Казарма повинна бути відлюдним кругом, особливо з початку. Давати козакам свободу звільнення з казарм, значить заохочувати їх до непотрібних знайомств та привчати до шпурляння грошей.

В Німеччині з перших же днів служби всякий рекруг обов'язан й складати і власноручно написати короткий нарис всього свого попереднього життя так, як тільки він його пам'ятає, і з повною відвертістю.

Ці описи життя переглядаються ротним командиром. Він не тільки виробляє собі з них поняття про попереднє життя свого рекрута, але навіть про його особисті здібности на розум. Н письменні, безумовно, не пишуть опису свого життя, але повинні оповістити про те на словах.

Цей спосіб першого знайомства старшини з козаком, безумовно, заслуговує великої уваги, і до такої анкети не завадило би прибігти і у нас.

Не менш цікаво зустрічають рекрута і в Японії. По прибуттю їх до роти, старшина з року в рік прочитує їм один і той же документ: імператорський рескрипт солдатам, виданий в 1882 р. Документ цей старшини знають на пам'ять і в ротах в постійних балачках розясовують його солдатам. Цей рескрипт запрошує солдат постійно пам'ятати п'ять добродетелів: вірність рідному краю і Монарху; повагу, як спосіб громадянського зв'язку та необхідна умова гармонії між вищими та нижчими; відвагу; лойяльність і стримання. Старшини на протязі всієї служби викладають цю науку в формі катехизму.

З приведених прикладів видко, що одним з найголовніших завдань утворення здорової армії є моральне виховання її.

Виховувачем, безумовно, з'являється старшина. Він повинен опанувати не тільки всіма вчинками козака, але навіть слідити за його балачкою та його думками. В дійсності, козак повинен кожну хвилину знаходиться під доглядом, котрому допомагають навіть його товариші.

В полках японської армії втлумачується козакам, що вони зобов'язані доносити своїм начальникам про провини товаришів словом чи ділом, в тому випадку, коли вони самі не в силі їх попередити. І ця система, котра нам здається страшною, не ганьбить никого в краю, де це освячено звичаєм.

У висновок цього висловлюю побажання, щоб Українська армія проникнулась думкою, що військова служба є тимчасове відречення від миру цього, що казарма—це монастирь лицарів, в котрий поступають люде, варті бути вірними слугами та захисниками своєї Батьківщини.

Юрій Осецький.

Закон про учот і призив старшин й по-за строкових підстаршин й бувших юнкерів.

Рада міністрів ухвалила, а Ясновельможний Пан Гетьман затвердив закон про учот й призив на військову службу старшин, підстаршин і юнкерів був. московської армії, які мешкають на території Української держави. Закон цей гласить:

1. Для підтримання державної безопасности й громадського спокою організувати в складі Української армії окремі зразково-інструкторські частини й сформувати окремий корпус, який комплектоватиметься на підставах в цьому законі зазначенних.

2. Всі старшини й позастрокові підстаршини, які мешкають в межах Української держави, був. російської армії до 35 літнього віку включно й бувші юнкері військових шкіл обов'язані явитись на протязі 7 день по оголошенню цього закону до місцевого військового начальника для учоту й отримання учетної картки, з якого часу вони лічаться військово-обов'язаними.

ПРИМІТКА 1. Під позастроковими підстаршинами розуміються підстаршини, які були на позастроковій службі до 19 липня 1914 року, або отримавші титул «підпрапорщика» на війні.

ПРИМІТКА 2. Увільнення в запас, або в одставку по демобилізації не увільнює від призиву в порядкові цього статуту.

3. Що до осіб, які рахуються на державній службі, або вчаться в державних вищих школах явка до військового начальника не може замінить надсилкою потрібних в письменній формі.

4. Для поповнення зазначених в ст. 1 зразкових інструкторських частин з поступаючих на учот, запрошуються перше всього бажаючі. Як що кількість бажаючих буде за-мала для поповнення, недостаюча кількість поповнюється по жребію.

Від призиву до частин увільняються: особи, які рахуються:

а) на державній службі на посадах до 8 класи включно,

б) чини державної варти,

в) інструктора добровільних загонів,

г) служачі залізниць,

д) педагогичний персонал, учні [illegible] шкіл.

ПРИМІТКА. Військовому министру і особам ним уповноваженим надається право увільняти від призиву до частин і инших осіб, увільнення яких буде викликатись потребами держави.

6. Старшинам й позастроковим підстаршинам старше 35-літнього віку надається право вступати до зразкових інструкторських частин по власному бажанню.

7. Особам, які мешкають не в місті мешкання військових начальників, для явки до учоту дається, крім зазначеного в ст. 2, 7 денний строк, ще поверстовий строк, який вираховується: по залізницям—300 вер. на добу, по водяним шляхам—100 вер. на добу, по грунтовим шляхам—50 вер. на добу.

8. Хто не може явитись в зазначені строки через слабість або инші причини повинні негайно повідомити військових начальників по місту учоту з прикладенням відповідного посвідчення.

9. Всі призвані до частин рахуються на дійсній військовій службі і підлягають військовим законам во всіх відносинах.

10. Особи, які не явились до військового н-ка в строк для учоту, або не повідомили його відповідним листом, або не явились в строк в свою частину, а також залишавші ешалон, або самовільно одхилились від служби відповідають по законам військового часу.

Розмова з начальником генерального штабу.

Начальник генерального штабу, отаман Сливинський в розмові з нашим співробітником поділивсь своїми думками з приводу результатів праці наради отаманів корпусів.

Отаман Сливинський зазначив, що нарада отаманів корпусів, яка закінчилась цими днями, відограє значну ролю в питанні що до формування української армії.

Цілком зрозуміло, що на нараді в першу чергу було піднято питання про старшинський і підстаршинський склад армії, бо від задовольняючого вирішення цієї справи на 3/4 залежить успіх формування й самої армії.

На нараді вирішено поширити доступ на старшинські посади, який було надзвичайно обмежено до цього часу, дякуючи домаганню високого освітнього цензу.

Складне завдання постачання війська, як виявилось на нараді, вирішується в позитивному змислові, дякуючи великій силі енергії, яку затрачено на цю справу, а також що в свій час було витребувано потрібні кредити.

Зараз на місцях працюють заготовчі апарати і на нараді прийшлось лише установити норму постачання і час, який має тягнутись заготовча операція.

Визнано необхідним до 15 листопада зробити 4 місячний запас харчів для війська, а пізніше забезпечити війська харчами до нового врожаю.

Справу з постачанням війська одежою також вирішено в позитивному смислові, бо представники центральних держав погодились на користування українськими військами майном до остаточного вирішення справи поділу майна по [illegible]

Нарада признала як раз [illegible] розглянення статуту військової повинности [illegible] ністрів, що полекшало орієнтацію представ[illegible]щої військової влади на місцях, що до пог[illegible] вуков по цьому питанню уряду.

Нарада також совпала з початком серьйозного розглянення справи миру на західньому фронті. Питання, яке саме собою стало на чергу, про захист України, було обговорено во всьому його об'ємі при самому активному співробітництві отаманів корпусів.

Загальне враження від наради може бути лише одно: гостра необхідність як найскоршого формування армії почувається всіми. Головне управління генерального штабу, яке з першого дня існування працювало в цьому напрямку, підтримано представниками вищого українського командування.

Можливість формування армії доказано формуванням сердюцької дивизії, яку оглянено учасниками наради в її звичайному життю.

На місцях все для формування армії зроблено й цілком можливим робиться набор новобранців.

Остається бажати тільки одного, щоби громадянство більше йняло віри праці старшинського складу, який покладає всі свої сили на збудування війська так потрібного для захисту держави.

Західній фронт.

Німецьке офиціяльне повідомлення від 19 жовтня 1918 р.

Між Брік і Ліс відбили ми багато ворожих наступів. На північний схід від Котріку прогнали ми части ворога, які з часу останньої боротьби затримались на східнім березі Ліс, за ріку. На південний захід від Кортріку унарешнено ворогові спробу переходу. На схід від Ліль і Дуе посунувсь вчора ворог до линії Азей. Темплев Фліссен-Маржи Лєге. Мі Шато і Оазою тріва завзяті н[illegible] ворога. На південий схід від Ля Шато прорвався ворог до Базіель, в лісі Амбіні аж до південного краю Васіні. На других широких участках фронту натиск ворога не вдавсь перед і на наших передніх лініях. Базіель відбито назад атакою. Відділи, які бються коло і на південь від Езонвій, відбили також вчора всі приступи ворога. В вечірніх годинах вночі відсунули ми тут наші лінії від противника. На Оазі нові приступи ворога коло і на південь від Оріні скінчились невдачею. На Есні ворог продовжував наступи коло Олізі і Гранпр і пошир в їх через Вузіер на північ до Вонк. Коло Ванді і Фаліз він перейшов на східний беріг Есни. Його спроби прорватись під охороною сильного вогню на горби на схід від Есни, ударемнено протинаступами. Між Олізі і Гранпр розбились нові приступи французь[ких] і американських дивизій перед нашими лініями. По обох боках Маас пройшов день серед стріляниии і малих піхотних сутичок.

Французьке повідомлення за 18 жовтня 1918 р.

На схід від Уази французські війська першої армії розпочали нині ранком наступ на фронті від Фер-де Анвіні до річки. Війська 1 армії, які на протязі місяця вели боротьбу за заволодіння надзвичайно гарно укріпленними позиціями, нині добились нових успіхів. Ними взято Меневре й Фере-де Анвіні, східну околицю якого вони зараз займають. В цьому районі французи просунулись більш, як на 5 кілометрів, при надзвичайно важких умовах. Вони дійшли до околиць Ханаи, Гран-Верті й Нуаєь і заволоділи хуторами Кружі, Езовіль й Борневіль. Більш на південь французи продовжували переслідувати німців між Уазою і Сер. Французські війська пересунули свої лінії на північ від Сері-ле-Мез'єр до околиць Серфонтен й на північ від Нувіон й Катільон, всього на 9 кілометрів. Далі французами взято 9 хуторів й велика сила бранців, кількість яких в цей час більш 1½ тисяч. Коло Вуаз'є французька піхота, переправилась через Ен на фронті біля 5 кілометрів й зайняли в сотнях на схід від хутора Ванді. В цьому районі взято скілька сот бранців.

ТЕЛЕГРАМИ.

Вісти з Харківщини.

ХАРКІВ, 18-Х. Міська продовольча управа відмовилась від поділу горілочних карток по принципіяльним міркуванням.

Нарада представників споживчих товариств лічить неможливим брати участя в поділові горілки.

Замісць колишньої губерніяльної управи, призначається нова. Головою призначений бувший голова Акішев.

Губерніяльний староста клопочеться про видачу Харкові позики в скілька мілійонів з огляду на цілковиту відсутність грошей. (УТА)

До арешту патріярха Тихона.

ХАРКІВ, 18-Х. Московська „Правда" повідомляє: З патріярха Тихона знято домашній арешт. (УТА)

Національний союз.

ВИННИЦЯ, 18 Х. З ініціятиви українських національних организацій відчиняється філія національного союзу. Поки увійшли в склад: селянська спілка, ес-ери, ес-деки, е. ef, „Просвіта", спілки [illegible]телів, міста, земства Ініціятори пропонували [illegible] в союз губерніяльному земству, спілкам залізничників, пошто-телеграфу повіту. (УТА)

Еспанка.

ВИННИЦЯ, 18-Х. Повідомляють про збільшення еспанки. В деяких селах людність вся слабує. Багацько вмірає. Лікарської допомоги нема. (УТА)

Вісти з Одеси.

ОДЕСА, 18-Х. Виїхав з австрійським прапором, маючи триста бранців турків, екс-італійський шпитальний транспорт „Аб[illegible]не" в напрямкові на Константинопіль. Мета—забрати при повороті ранених німців і евакуовати шпитальне майно.

Приїхала українська комисія евакуації з Туреччини бранців. На чолі комисії стоїть полковник Решке. (УТА)

В Туреччині.

ОДЕСА, 19 Х. Вісти, які одержано в морських колах стверджують, що в Костянтинополю все спокійно. Новий кабинет аустріло громадянство з довіррям. Приготовлюється амнистія політичних злочинців. (УТА)

Піднаття флоти.

ОДЕСА, 19-Х. З Новоросійська повідомляють: Роботи піднаття потопленої большевиками флоти провадиться успішно. Піднято цілком транспорт „Преворіан". (УТА)

Вісти з Криму.

СИМФЕРОПІЛЬ, 18 Х. Об'єднане засідання совітів професійних спілок і земських, міських самоврядувань та соціялістичних партій на засіданні 17-10 ухвалило замінити правител ство генерала Сулькевича обраним там же тимчасовим правительством аж до скликання земських самоврядувань для краєвих установчих зборів. Прем'єром обрано Соломона Крима, за министрів зазначені Вінавер, Бобровський, Фос.

Остаточно о складу кабинету сповіщається сьогодня, представники робітничих партій відмовились від запропонованих портфелів. Утворене правительство в своїй декларації гадає відновити силу всіх законів тимчасового уряду.

[illegible] робітників ухвалив постанову на користь прилучення до України.

Впорядковуються зібрання при участи ради професійних спілок в справі организації самооборони. (УТА)

Бесарабські справи.

ЯСИ 19 Х. „Арена" повідомляє: на урочистому засіданні Сфатулцерія з участю румунських депутатів голова Галіпа в промові сказав: „Головною підставою бесарабсько-румунського об'єднання повинна бути недоторканість прав Сфатулцерія, автономія Бесарабії вирішення аграрного питання. Інакше він сказав: „Нехай в Ясах не думають, що там краще від нас знають наші потреби. (УТА)

АКАДЕМИЧНИЙ ВІДДІЛ.

Про справу українсьної природничої терминології.

Історичний розвиток життя України поставив будування її національної культури і національну наукову творчість з окрема, в умови, майже цілком відмінні від тих, в яких ці процеси відбувалися у народів европи, що мали власні державні форми свого політичного життя.

І в той час, коли, наприклад в Росії, ріжні галузі наук, на протязі останніх 1½—2-х віків мали змогу еволюційно розвиватися на грунті національно-великоруським,—в той самий час для України, завдяки відомим політичним умовам, не тільки не було нормального національно-українського грунту для нормального розвитку культури й окремих її підвалин-наук, але й саме ім'я „Україна" майже не існувало і було непомітно, в тому офиціяльному життю і в тій офиціяльній науці і культурі взагалі, що, здавалось непохитно, запанувала була на Україні.

Але поруч з цією зовнішньою національною летаргією, йшов процес національного пробудження; і цей процес грунтувався на розвитку культури української, але майже виключно тих наук, переважно гуманитарних, межі яких обхоплюються розумінням „українознавство".

Тому такі науки, як мовознавство, в ріжних його розгалуженнях, історія, етнографія і т. и.,—мають вже досить довгу історію свого розвитку в національній українській формі, і хоча розвиток їх теж йшов в занадто ненормальних і несприяючих умовах, але, коли сучасні історичні хвилі вивели Україну на простір державного життя, коли це життя зразу ж поставило надзвичайно широкі вимоги до всіх галузів знання, з окрема в справі утворення національної українсько школи,—то зазначені науки „українознавства" виявили досить великий рівень свого розвитку і задоволення потреб життя, з окрема-ж потреб школи, з боку цих наук не викликало великих труднощів: знайшлись і персональні сили, і наукова література, з'явилась й потрібні підручники і т. и.

Головне-ж, що в цих науках—була вже досить розроблена, в процесі їх попереднього розвитку, наукова українська мова—терминологія і номенклатура, без чого неможливою була б і та широка праця по задоволенню сучасних потреб, яка робилась і робиться в останні часи в напрямку наук „українознавства".

Зовсім протилежно стоїть справа майже зо всіма науками реальними, як-то научні природознавства, техники і т. и.

Розвиток їх не міг бути викликаний, як наук гуманитарних, процесом національного відродження, при тих формах в яких це відродження йшло до 1917 року. І тільки з революцією, коли почалась широка українизація життя на Україні, а головне—українизація школи,—з'явився реальний грунт для розвитку у нас матеріяльної культури в національних формах, а еб-то і для розвитку наук природознавства, медицини, техники, сільського господарства і т. и.

І ось тут, коли життя розчинило перед цими науками надзвичайно широко свої могутні двері, і коли поставило до їх багато пекучих вимог,—яскраво виявилось, що ті початки зазначених наук, що не тільки у нас, але й в Галичині утворені були досі переважно з популяризаційною метою,—ще дуже елементарні, щоб на їх підставі задоволити сучасні потреби.

Головне-ж, що й досі робить неможливим задоволення потреб життя, хоча-б шкільного, з боку, наприклад, природознавства,—це брак тієї наукової мови (терминольогії і номенклатури) української в ріжних галузях природознавства, без якої абсолютно майже неможлива не тільки наукова работа, але й популяризування науки, з окрема для шкільних потреб, національній формі.

Цілком особливе становище в якому опинився у нас розвиток природознавства і инших реальних наук, подібного до чого ми ще майже не знаємо в історії цих наук взагалі,—вимагає від наших, поки

невеликих природознавчих сил, не тільки напруженої енергії, але й великої організованости для розвязання, в першу чергу, справи утворення потрібної наукової термінології і номенклатури.

Що до природознавства з окрема, маючи на увазі всі галузі його, цеб-то всі чисті і застосовані природничі науки,—то є надія на те, що справа утворення цієї частини нашої наукової мови, в ближчому часі, і буде розвязана зазначеним організованим шляхом.

Сприяє цьому те, що ще в 1910—1912 роках справа збирання серед народу назв і термінів українських по природознавству, а також вибірання їх з існуючої української, російської і польської літератури,—була досить широко розпочата по українських наукових студенських гуртках (терминологична комисія гуртка природників київської політехники, український агрономичний гурток московського с.-г. інституту) і велась ними, хоча й не досить систематично, до початку війни. На протязі проминувших 10 років, в тому ж напрямку, хоча і в менших розмірах, проводила працю природнича секція Київського українського наукового т-ва, реферативна „Рілля" і природнича секція наукового літератур. відділу т-ва ім. Квітка-Основ'яненка у Харкові.

Таким чином підвалини організованого колективного утворення української природничої термінольогії і номенклетури, були покладені вже раніш.

В минулому, а найбільш в біжучому році, Київське українське наукове т-во, в особі його природничої секції, приступила до розвязання терминологичної справи відповідно сучасним вимогам життя. З цією метою радою природничої секції заснована терминологична комисія природничої секції яка на річному засіданні секції 27-го вересня має прийняти вже сталу форму своєї організації.

Розпочала свою, досить вже широку діяльність терминологична комисія після попередньої наради 1-го з'їзду природників України, відбувшейся 1-6 серпня, цеб-то працює ще тільки півтора місяця.

З грошового боку праці комисії грунтується на допомозі министерства освіти, проводячого законопроект про асигнування на справу природничої терминології 42.000 карб.; досі-ж комисія отримала від министерства 10.000 карб.

В комисії працює вже ряд фаховців і підкомисій по окремих галузях природознавства, і на протязі 1—1½ місяців має вийти з друку 1-й том *матеріялів до української природничої терминології і номенклетури*, розміром коло 250 сторінок, з словниками: физичних терминів, назв комах і назв рослин, а також з статтями загального характеру і з інформацією в терминолгичній справі. Зараз же після 1-го тому начне друкуватися II, з словниками ботанічних, зоологичних і геологичних терминів. Окремі словники виходитимуть і окремими виданнями. Видавничій діяльности теж допомагає м-во освіти. Єсть надія, що допоможуть комисії з грошового боку і инш. министерства, наприклад земельних справ, позаяк комисія розроблює і с.-г. терминологію.

В ближчому часі комисія пошириять свою діяльність, маючи взяти на себе редагування, з боку терминології, всіх виходячих українських видань по природознавству, з окрема підручників, а також має звернутись до громадянства за допомогою по збиранню потрібних матеріялів серед народу.

Будемо сподіватись, що громадянство широко відгукнеться і допоможе комисії в її важливій роботі.

О. Яната.

Привітання Кам'янецькому университетові

Міський голова сенатор І. Н. Д'яков надіслав на ім'я ректора державного українського университета в Кам'янець-Подільськ слідуючу телеграму:

„Не маючи можливости прибути на урочисте відкриття университета, я од усієї душі вітаю народження на Україні нового світоча вищої української науки й знання, як грунт міцного розвитку української культури і державности і міцної підвалини для розвитку державного добробуту українського народу. Державність і економичне будівництво нашої молодої держави, котрій так необхідні наукові сили, придають в особі вашого университету могутнього співробітника і помічника. Хай же багатим світлом і великим знанням освітить рідний край ваш державний университет.

З залізничого життя.

До катастрофичного становища залізниць.

Министр торгу й промисловости надіслав министру шляхів і министру финасів повідомлення такого змісту: „З огляду на те, що залізниці не заплатили грошей за закордонне паливо, центральні держави припинили постачання вугля. Відсутність закордонного вугля, при сучасному катастрофичному становищі транспорту, надзвичайно тяжко одіється на залізницях, а далі й на промисловости держави. Причина такого скрутного становища—неотримання платні за вугіль від министерства шляхів, неглядючи на неодноразові заяви министерства торгу й промисловости. Министр торгу й промисловости Гутник.

Одіж для залізничників.

Другий товариш військового министра повідомляє министра шляхів, що при побаченню своєму з обер-квартирмейстром нижнього війська Київської військової групи, обер-квартимейстер повідомив товариша министра, що він згодився дати необхідні речі одежі для 100,000 чоловік українських служачих на залізницях. Речі мають видати з тої частини військового майна, котру Німеччина отримує з військових складів України.

На яких умовах, скільки, яких річей й де можна одержати министерство шляхів має цими днями вирішити.

Становище на Лівобережній залізниці.

Становище на Лівобережній залізниці, яка була без паливо й мала вчора стати, поліпшало. Рух продовжується.

Відділ по будівництву на залізниці.

Рада управління Правобережньої залізниці постановила зформувати при управлінні окремий відділ по будівництву на залізниці власних помешкань для служачих і придбання для цього участків землі. З погляду деяких осіб министерства шляхів такого окремого відділа по будівництву при управлінню робити не треба.

Збудовання парово-збірень і сталолітеєнь.

На ст. Полтава Слобідської залізниці розпочато будовання парово-збірень і сталолітеєнь за для поширення майстерень. В цьому будованні зараз почувається велика й негайна потреба, бо на українських залізницях в сучасний час немає таких майстерень, де б налагоджувались всі паровози.

Справа добудовання мосту.

На царицинському заводі Донецько-Юрьевського о-ва в Царициці маються приготовані частини мосту через р. Псьол на участку Харків—Ворожба Слобідської залізниці.

Отримання частин від заводу в цей час дуже необхідно за для скінчення роботи по збудованню мосту. Министерство шляхів вживає всіх засобів, аби дістати й провести частини мосту з м. Царициця через територію всевеликого війська донського.

Платня служачим.

З Одеси повідомляють, що досі, не глядячи на які повідомлення, служачим головних майстерень грошей за вересень і половину жовтня не виплачено, не глядючи на вимоги австрійського командування.

Міська Дума.

Справа забудовання Звіринця.

18 жовтня під головуванням Дякова одбулося чергове засідання малої думи.

Першим був заслуханий доклад міського інженера п. Ковалевського про стан питання відносно забудовання Звіринця. Докладчик повідомив, що після вибуху 6-го червня на Звіринці був складений доклад про будівничу допомогу потерпівшим мешканцям.

При министерстві шляхів була утворена під головуванням тов. м-ра Чубинського урядова комисія, в яку й перейшли всі матеріяли по порушеному питанню, а також і асигновка на перші роботи. Докладчик зазначає, що з огляду на те, що урядовою комисією до цього часу відносно відновлення Звіринця досягнено дуже мало слід було б надіслати в склад комисії шість представників міського урядовання з свладу третього елементу.

Д'яков сповіщає, що по тим відомостям, які маються урядовою комисією розроблений конкурс на проект забудовання Звіринця і инших земель, які хоч і є власністю міста, але перебувають в розпорядженню військової сфиції. Згідно цьому проекту віддають частину земель, вільних од забудовання продати, а частину надати в розпорядження міста.

Зараз уже провадиться праця по розбивці участків і п. Д'яков пропонує клопотати про те, щоб місту були надані потрібні йому участки.

Мала дума приймає пропозицію І. Н. Д'якова. З приводу ж пропозиції п. Ковалевського вирішено делегувати в склад урядової комисії для захисту інтересів міста інж. Ковалевського, Вишницького, Рябцевського, Канівця і інж. Гажуло.

Тяжке становище електричної станції.

Далі був заслуханий доклад управляючого електричним підприємством А. А. Тирмоса про становище електричної станції.

Становище з паливом примушує електричне підприємство поставить на обміркування малої думи питання про те, чи не слід скоротити подачу енергії, а од 5 год. ранку до 4 з половиною год. вечора і зовсім припинити її. Для забезпечення міста відносно пожежі станція під час перериву буде перебувати під парами, так що у випадку гвалту на протязі п'яти хвилин водопровод може бути пущений в роботу. Крім цього необхідно вжити всі заходи до утворення потрібних запасів палива.

І. Н. Д'яков з приводу цього зазначив на необхідність зберігання діяльности водопроводу в його цілому. Крім того, треба накладати штрафи на неекономне витрачання електричної енергії.

Мала дума з цими пропозиціями погодилась, доручивши вироблення обов'язкових постанов управляючому електричним підприємством.

Тяжке становище дровяної справи.

В докладі завідуючого паливним відділом міської управи І. А. Башина, було зазначено на катастрофичне становище міста в справі постачання його дровами. Запасів дров так мало, що їх навряд чи вистачить на самий короткий час.

З приводу цього п. Д'яков висловив необхідність вжити негайних заходів до збільшення запасу дров в Київі. В крайньому разі місту доведеться зробити порубки ліса в Пущі-Водиці і обмінювати будівничий ліс на дрова куб на куб. Це крайній захід, якого слід уникнути.

Через це необхідно напружити всі зусилля, щоб запобігти страшному нещастю для населення при відсутности дров.

Були далі розглянуті ще де-які дрібні питання і біля 10 год. вечора засідання було зачинено.

Біля биржі.

Биржа завше була найкращим політичним барометром і коли це призначення биржі не змінилось, то справа лиха ще не програна.

Наперекір всім домислам остання нота Вільсона не тільки не викликала зниження дивидендних коштовностів, але Київська биржа продовжує знаходитись в непохитному й сталому стані. Як видно, тут грає велику ролю також та обставина, що переговори про мир були тою причиною, котра викликала переоцінку биржових паперів.

Для досвідчених биржовиків така переоцінка не є несподіванкою. Вони давно віщували, що значне підвищення биржових коштовностів неминуче тому, що акції ріжних промислових підприємств це єдиний „товар", до котрого поки що не дійшла загальна дорожнеча.

Биржовий аріотаж, котрий можна було спостерігати впродовж минулого тижня, не можна вважати тимчасовим, випадковим з'явищем, котре викликали сприятливі повідомлення про близький кінець світової різні.

Причини аріотажа на дивидендному ринку треба шукати значно глибше, в тій економичній ситуації, котра виникла за останній час. Безупинне друкування грошових знаків в Московщині, надзвичайна дорожнеча, цілковите обезцінення грошей природно викликає інтерес до акцій промислових підприємств і до инших дивидендних коштовностів.

Власник грошових знаків на сотні тисяч карбованців ще далеко не капиталіст, бо що він може придбати на ці гроші, коли тепер пара черевиків коштує 500 карбованців, а піджачне убрання 2 тисячі карб.

Між тим, маючи на цю суму акцій якого-небудь статечного промислового підприємства можна вважати себе власником капиталу тому, що цінність підприємства росте з кожним днем, з кожною годиною, по мірі того, як збільшується випуск грошових знаків.

Завдяки цьому й підвищуються биржові коштовности, часом навіть не числячись з політичною кон'юктурою і не звертаючи увагу на надзвичайно хистке становище в середині держави.

Я. З.

Привітання галицьким установчим зборам.

Чорноморщина галичанам.

Чорноморська Українська рада прислала вчора до Львова голові Українського парламентарного представництва Петрушевичові таку телеграму:

„Героїчна боротьба українського народу Галичини, Буковини, Угорської України за волю і державну незалежність викликає зачудовання і радісну надію. З вірою в кращу будучину всього українського народу слідує за нею нова Галичина на сході України—поневолена російською добровольчеською армією—Чорноморщина. Вітаємо рішучий крок закордонних братів, бо слідом за ними піде об'єднання всіх українських земель од Сяну до Кубані в одно суверенне державне ціле. (УТА)

Національний союз галичанам.

Український Національний Союз послав президіуму українських установчих зборів у Львові та редакціям «Діло» і „Українське Слово" таку телеграму:

„Не маючи змоги вислати намічених делегатів, Український Національний Союз, об'єднуючий своїми організаціями цілий український нарід щиро вітає в особі Українських установчих зборів національне самовизначення наших австро угорських братів, що сотні літ оставались під тяжким ярмом національного поневолення. Бажаючи усвідомної та плодотворної праці, Український Національний Союз заявляє свою повну готовність піддержати змагання за наш спільний ідеал об'єднання всіх українських земель в одно державне тіло. Голова Винниченко. Секретар Дівушок".

ХРОНИКА.

Посланник Польщі у П. Гетьмана.

Сьогодня Його Ясновельможність Пан Гетьман України прийняв посланника Польщі Ванькевича.

Призначення Г. Гасенка.

Радник надзвичайної дипломатичної місії в Америці Г. Гасенко наказом Його Світлости Пана Гетьмана призначається радником министерства закордонних справ.

Договір з Румунією.

В одному з останніх своїх засідань рада министрів розглянула проект економичного договору Української держави з Румунією. Договір цей, який виробила україно-румунська конференція, що зараз засідає в Києві передбачає встановлення між обома державами правильно организованого товарообміну. Рада министрів познайомившись з проектом договору признала, що принципово можна його прийняти, однак при умові внесення в його де-яких поправок.

Повернення бранців.

Министерство закордонних справ одержало відомости, що між болгарським правительством і державами згоди зроблено порозуміння, в силу котрого бранці-українці, що находяться в Болгарії, можуть вернутись на батьківщину. З цею метою буде организовано правильні пароплавні рейси між українськими й болгарськими портами. Із Варни 15 вересня відплив перший пароплав з бранцями.

В справі повороту барона фон Мума.

З приводу надрукованих в газетах повідомлень, ніби то німецький посол на Вкраїні, барон фон Мум, більше не повернеться до Києва і на його місце призначається член рейхстагу, Зєдекум, в німецькому посольстві нас повідомили, що ствердження цього повідомлення в німецькому посольстві не одержано. Барон фон Мум має зараз шоститижневу відпустку, строк котрої ще не скінчився. В німецькому посольстві вважають згадані чутки цілком безпідставними.

В министерстві пошт.

Одбулася конференція представників українського і донського урядів, на якій дійшли до згоди і підписали умови обміну кореспонденції усякого роду. Від українського уряду тов. мин. внутр. справ В. А. Кулябко-Корецький від донського п. Пономарьов.

Вироблений і поданий на затвердження ради министрів законопроект, про утворення окремого управління телефонів.

Ціна дубового екстракту.

Министерством продовольчих справ установлено тверду ціну на дубовий екстракт министерського заводу в 80 карб. за пуд.

Шкіра для учнів.

Министерство продовольчих справ запропонувало районним комитетам по шкіряним справам, згідно проханню министерства освіти, давати шкіру в першу чергу для взуття учнів.

До зловживань в Харківському районному комитетові по шкіряним справам.

В Харківському районному комитетові по шкіряним справам голова його, ще 22 жовтня 1918 року, не зговжуючись з напрямком діяльности комитету, відмовився від своїх уповноважень. Позаяк не було законного заступника, котрий керував би справами комитету, для цього, министерством харчів, призначено було особливу колегію.

Після цього не скликано було ні одної сесії комитету і тепер министерством продовольчих справ визнано неможливим скликання комитету. В з'вязкові з зловживаннями в комитетові колегія усувається і на її місце призначено уповноваженим министерства продовольчих справ д. А. Лопатіна.

В министерстві праці.

До министерства праці звернулась професійна спілка цукрових робітників з проханням взяти на себе ініціятиву по утворенню згодчої комісії з представників спілки й правлінням цукро-заводців для вироблення тарифної умови на сезон 1918 та 1919 років.

На пропозицію министерства праці скласти таку згодчу комисію, правління цукроварів відповіло згодою.

Перше засідання згодчої комисії відбудеться 22 го жовтня ц. р. в министерстві праці.

Також до министерства праці надійшла заява від працьовників Дніпровського комерційного флоту з проханням скласти згодчу комисію для вирішення конфлікту з комитетом з'їздів власників пароплавів верхнього й середнього Дніпра в справі надбавки робітникам і служачим 50 відсотків на дорожнечу.

Згідно: 1) закону тимчасового уряду про примирчі інституції від 5-го серпня 1917 року, а також 2) обіжнику пана министра праці 7-го вересня ц. р. про порядок розбору конфліктів поміж робітниками й роботодавцями, відділ конфліктів министерства праці запропонував власникам пароплавів скласти згодчу комисію для вирішення зазначеного конфлікту, на що комитет власників пароплавів середнього й верхнього Дніпра відповів в министерству праці згодою увійти в згодчу комисію, де буде розбиратися справа про надбавку 50 відсотків жалованння на дорожнечу.

Представниками в згодчу комисію від власників пароплавів обрано: Лещинського, Гальперина, Кацнельсона, Я. Гельфата і М. Гершгейна.

Святкування 35-річної кооперативної праці О. Д. Чірненко.

Вчора в помешканню Українського клубу відбулося урочисте святкування 35 річної кооперативної праці О. Д. Чірненка.

Ювилар народився в 1861 році в селі Паланчі, на Уманщині.

Скінчивши Користишівську вчительську семинарію, О. Д. Чірненко почав учителювати і провадити кооперативну працю в Немиринецькому судо-зберігательному товаристві. Почав закладати ріжні кооперативні предприємства на цілій Київщині, головним чином в Бердичівському повіті. Головною його працею була организація Київського Союзбанку, який спочатку почав функціонувати в с. Дзенвелівці, на Київщині, і тільки за два роки перейшов до Києва.

Батьківський комитет 2-ої укр. гимназії.

9 жовтня одбулось перше засідання нового складу батьківського комитету 2-ої укр. гимназії ім. Кирило-Методіївського брацтва, присвячене обранню президії і біжучим справам.

Таємним голосуванням обрано: головою—пані О. Стешенко, товаришами голови—пані Н. Ткаченко і д. М. Мороза, скарбником д. Танцюру і писарем Ів. Тарасенка.

Ухвалено також збіратись що-тижня по середах в 7 год. вечора (В. Підв. 36, 8), для обговорювання біжучих справ.

Видання щоденника для укр. середніх шкіл.

Батьківський комитет 2-ої укр. гимназії імени Кирило-Методіївського брацтва вживає заходів до як найшвидчого видрукування своїми коштами щоденника для середнешкільників, якого зладила до друку Н. Ткаченко за допомогою гимназ. педагог. ради і членів терминологичної комисії Київського наукового товариства.

Спілка батьківських комитетів Київських українських гимназій.

Батьківський комитет 2-ої укр. гимназії Кирило-Методіївського брацтва ухвалив в найблизчому часі скликати спільну нараду всіх членів батьківських комитетів укр. гимназій м. Києва і представників педагогичних рад для обговорення справи про организацію спілки батьківських комитетів, а також для утворення кооперативу „Українська Школярська Крамниця".

„Примусове свято".

Позавчора міська дівоча і хлоп'яча гимназія бувші священика чорносотення Стельмашенка святкувала день народження бувшого наслідника Олексія. Фактично святкували не всі учні гимназії, а тільки середні і старші класи. Було на лекціях лише всього 2—3% учнів з кожної класи. Цікаво зазначити, що напереводні святкування учницями і учнями збиралися офіціяльні підписи від кожного школяра в тім, що він демонстративно не прийде на лекції в день именин Олексія.

СПРАВОЧНИЙ ВІДДІЛ.

Всіх, скінчивших консульські курси прохають прибути 22 жовтня о 6 год. веч. В-Васильківська буд. № 25, для інформації про бесіду з головою і членами комісії М-ства закордонних справ по розгляду прохань.

— **Ликвидаційна комисія** „Осередка", середнешкільних организацій м. Києва прохає т. т. Шульгу, Островського М. Кравенького, М. Коваленка і Т. Колонекову неодмінно прибути в неділю о 6 ій годині вечора в пом. т-ва „Просвіта" Пушкиньська 1.

— **Засідання середнешкільників.** В неділю о 4 годині дня в помешк. Українського Клубу відбудеться засідання Ради Київської середнешкільної юнацької спілки.

— **Економично-административний інститут.** У вівторок, 22 жовтня, о 7 год. в помешканні товариства економистів, В.-Васильківська, 25, п. 13, відбудеться спільне засідання комітету і управи інституту з представниками центральних кооперативних установ. На порядку денному продовження обговорення наукового плану і програму предметів кооперативного відділу.

Шановних представників кооперативів прохаємо необхідно прибути на це зібрання.

— **Учительське бюро праці.** повідомляє, що дежурства в Б. Пр. з 20 жовтня провоцитимуться по понеділках, середах, та п'ятницях. Просять звертаться до Бюра тільки в ці дні.

— **Від Київської позавідомственої ревизійної комисії.** З 21 го жовтня біжучого року чергові засідання комисії будуть по понеділкам, середам та п'ятницям.

Прийом прохачів та видання справок—по понеділкам, середам та п'ятницям з 1 до 4 г. дня.

Зважаючи на пильну роботу по розгляду багатьох прохань, обслідування та відвіду помешкань, в останні дні і години прийому прохачів та видання справок не буде.

— **Ініціятивна група** Бесарабських українців має на меті организувати Бесараб. українську раду і прохає всіх українців з Бесарабії подати свої адреси до української книгарні т-ва „Вернигора" Фундуклеївська 19.

— **Рада істор.-филол. фак.** І-го курсу для вирішення пекучих справ прохає всі факульт. ради І го курсу Україн. Держ. универ. неодмінно прибути на загальне зібрання рад о 2 год. 20 жовтня на Терещенківську 2.

— **Потяг до Кам'янця.** Спеціяльний потяг до Кам'янця на відкритія Українського Державного Университету вирушить з Києва 21 жовтня о 4 й годині дня, а з Кам'янця назад до Києва 22 жовтня о 20 годині дня. За білетами звертатися до министра шляхів, експлоатаційн. департ. (Фундуклеївська 51, кімн. 15, телеф. 60—64).

— **Українське Науково Товариство.** В неділю 20 жовтня, о 5 год. дня, в помешканні наукового т-ва (В. Підвальна 6, 8) відбудеться засідання історичної секції.

— **Збори українського студенського наукового товариства.** В неділю, 20 жовтня, відбудуться збори українського студенського наукового товариства студентів университету св. Володимира в 13-й авдиторії университету о 5-й год. веч.

Запрошуються студенти і студентки й инших шкіл.

— **„Дитяча хата".** Т-во дошкільного виховання дітей „Дитяча хата", впорядивши 1-й дитячий садок, що провадить свої заняття на Бибіковському бульварі, має на увазі згідно вимогам життя, братись за влаштовання другого такого ж садку, у районі Печерська; або на Деміївці, звідкіля вже надходять прохання батьків.

Аби розвязати цю справу як найслушніше та відповідно дійсній потребі, Рада т-ва насамперед мусить зібрати докладні відомості, і тому звертається до всіх зацікавлених батьків з проханням,—подати до Ради т-ва (Бибиковський бульвар ч. 58) поштою і не пізніше як за тиждень після цього оголошення листовну заяву, зазначивши в останній, де б на думку заявщика, бажано було впорядити майбутній садок, а також вмістивши відомості про вік дитини (приймаються 4—8 років), про свою адресу та головним чином, чи мається на оці відповідні помешкання за для садку, бо без певного забезпечення вільним помешканням розпочинати справи не можна. По тім терміні буде призначене сполучене обговорення цього питання радою т-ва, управою 1-го дитячого садку та тими заявщиками, що прибудуть на засідання, про яке буде оповіщено в цій же часописі.

БИБЛІОГРАФІЯ.

— **Вийшло І число „Универсального журналу"** Зміст такий; 1. І. Н. Іван Стешенко. 2. Від редакції. 3. Ол. Грудницький. На провесні. Етюд. 4. В. Кобилянський. Вечір. 5. Давид Шиндель. По новому. 6. В. Кобилянський. П'янино. 7. Михайло Обідний. Контрасти. 8. Михайло Лебединець. Пасма осени. 9. Павло Віран. Новелі. 10. Антін Павлюк. ***, присв. N. N. 11. П. Петрівський. Силуети. 12, Олелько Г. Обриси д'ячів. Михайло Грушевський. 13. М. Срібнянський. Qvo vadis Україно? 14. В. Підгайський. Гишпанська хороба. 15. Яків Тагенгрен. Хліб святий. 16. З біжучого життя. 17. Всячина. З чого створено жінку. Музеї у Финляндії. Вогняний стан. 18. Марказ Попелястий. Пародії на наших поетів. 19. Конкурс на твір красного письменства. 20. Поштова скринька.

Малюнки.

1. Портрет І. Стешенка. 2. Павло Ковжун Спів природи. 3. Наші краєвиди. Дуб Т. Шевченка в Прохоровці. 4. О. Теремець. Голова. 5. Портрет. Кнута Гамсуна. 6. Портрет Оскара Уайльда. 7. Портрет Михайла Грушевського. 8, Літери роб. худ. Р. Лісовського і О. Теремця. 9. Портрет І. Стешенка (на обкладинці).

— Вийшла з друку VII—VIII книжка щомісячного журналу *„Літературно-Наукового Вістника"*.

Зміст: М. Жук—Вінок сонетів. П. Мирний—За водою. Ів. Стешенко—Дзвони. М. Вороний—На батьковій могилі. М. Рудницький—Перед вступом до философії. О. Слісаренко—В горах. Н. Романович-Ткаченко—За водою. О. Грушевський—З планів та думок Кирило-Методіївського брацтва. М. Рильський—Три сонети. О. Левицький—Пан Сонета. М. Вороний—Вечерні акорди. К. Полішук—Поезія. М. Івченко—Шуми весняні. Г. Шумливий—Поезія. Ю. Самброс—Безсилля слова і футуризм. Є. Малик—Перша нарада природників України. Библіографія. Оголошення.

— **Друкуються і незабаром вийдуть з друку.**

1. Друге, виправлене і доповнене видання „лекції тактики" Генерального штабу полковника Чернявського, читані в інструкторській школі старшин.

2. Московсько-Український словник для військових, В. Євгимовича.

3. Елементи организації укріпленої позиції та атаки її, військового інженіра, полковника О. Остафʼїва.

Видання зредаговано редакційною комисією при головній шкільній управі.

Видання випускаються в обмеженій кількості примірників.

Замовлення приймаються.

Ціна: „Лекції тактики"—5 карб. „Словника"—9 гривен (4,5 кр.). „Елементи организації укріпленої позиції"—2 карб.

При замовленнях надсилати 50 відсотків з суми замовлення.

Після виходу видань з друку, ціни на них буде підвищено.

Адреса: м. Київ, Звіринець, Церковна вул. буд. № 2, пом. 22. Видавництво „Зброя".

ТЕАТР І МУЗИКА.

Театр Садовського.

„Катерина".

Диференціяція широкої области мистецької творчости являється одним з найголовніших факторів в розвитку своєрідної—національної культури.

Віднести це належить в першій мірі до театрального мистецтва. Волею судьби поставлений в невідрадні обставини наш театр був завжди конгломератом ріжнородних галузей театрального мистецтва,—був азильом, в якім находили собі притулок і пристановище всі діточки театральної Музи, від комедії і побутової драми аж до опери включно. І здавалось, коли впали „пута вікові", наш театр зацвіте пишним цвітом, розпадеться на натуральні складові частини, в яких культивувалась-би окремо народня побутова пʼєса, окремо драма у властивім цього слова значінню, а окремо опера. Як раз опера, та царина мистецької творчости, занедбана, понеберана; має право домагатись у суспільности більш широї уваги, потурання, змоги до життя—розвитку. Звʼязана,—вона бʼеться не маючи свого храму, зоптана—занедбана вона чекає і своїх натхненних творців. Як не як а все таки ті сумні явища є в високій мірі причиною цього, що у нас і досі не має справжніх оперових композиторів. Зараз ми маємо і глубоких, талановитих музиків та всі вони не виходять поза рамці т. зв. «Lieder komponist»—ів композиторів пісеньок), без широкої музичної ерудиції, знання і техники інструментації і т. п. Вйною цьому безумовно громадянство, а переловсім „вищі, компетентні сфери», які з легким серцем ставляться до справи культивування й розвитку української опери і примушують її силом цею шукати захисту у старих наших корифеїв театральної штуки. Вказати хочби на справу купна державою оперного міського театру, і на той содомський страх, з яким поспішились відпекуватись і відхрещуватись всі т, кому про це „відати належить». Факт досить характерний і свідчить тільки про те, що нема в нас реальної волі, консеквенції, за те є страх, щоб—мовляв не допустити«сь «державної зради» супроти «меншостей».

Зоптаний стяг підняв М. Садовський, і взявся до відновлювання старих і відомих вже з минулих вистав—опер.

Першою новинкою цього сезону явилась по кількалітній перерві відновлена опера „Катерина". З музичної точки погляду опера ця не має великої вартости. Гармонізація дуже примитивна. Доминуючу роль, то зразку старих італійських опер, веде артист-співак, оркестр обмежується до нескладного, простого акомпанименту.

Ширшим закроєм відзначається тільки 3 дія, там і відчувається дух дійсно оперового стилю і концепції. Зовсім незрозумілим з музичного боку, а також і психологично не умотивованим являється місце II-ої дії, де мати зустрічає Катерину словами докору і обурення: Катерина входить—оркестр грає колискову пісню—мати слухає. Минає добрих пʼять хвилин і нараз сильне фортисимо оркестру і повний експресії вибух матері. Довга „артистична павза" абсолютно не допускає того імпету і сильного контрасту музики, і він являється спізненим. Чималий вплив на композитора виявила теж і польська музика, головно Монюшко. Видно це в дуетах, терцеті,—а арія Андрія в I-їй дії (1-й №) так і живцем нагадує арію II-ої дії з опери „Галька". При цьому однак ж опера не затрачує свого українського характеру. Є в ній багацько українського колориту і вдячно розроблених мотивів української народньої пісні. Оперу виведено старанно і обсаджено ролі як не можно краще. Пані Литвиненко-Вольгемут була справді захоплюючою. Тут вона вперше мала змогу розвернути на всю шир свій талан і дала яскравий доказ великої критичної самосвідомости й почуття, далекого від всяких утертих шаблонів нашої театральної традиції. Гнучкий, ясний голос, уміння орудувати ним відповідно до найдрібніших нюансів переживань,—а одночасно з тим гра нервів, яка знаходила вираз в належній експресії рухів і в відповідній мимиці давали образ не тільки реальної життєвої правди, але й великої художньої краси.

Пані Лебідєва має слабий, але приємний голос. Андрій—п. Оваіенко, москаль—п. Золденко і батько—п. Івлев провели свої ролі як слід.

Не дописав тільки хор, який в I-ій дії трохи прислішував, а в співах за сценою таки зовсім не годився з музикою. Про „балет" і не хотілось би згадувати. Або показується неорганізовані народні танці, або—коли вже надається їм форму балета, то треба як слід підготовити, а не щоб одні танцюристи тягнули „по лісу, а другі до біса". Було враження, що перша й остання репетиція відбулась на 5 хвилин перед виставою за лаштунками. Музиці належить дійсно похвала. І добір інструментів і зіграння давалося вчувати на протязі цілої вистави. Велика заслуга тут капельмайстра п. М. Косака, відомого капельника українського театру в Галичині і композитора, і його ангажемент уважаємо великим придбанням для театру Садовського.

Перерви між діями —як все „мучительно"—довгі, а через те і вистава закінчилась ½ 1-ої в ночі.

Ще кілька слів про те темне місце в сторії української опери, яке й досі чекає розʼяснення від компетентних кругів. Кожний знає, що оперу „Катерина" написав М. Аркас, хоч велику заслугу має в цьому і п. Вояче, який виправляв, інструментував то що. Та є ще й друга українська опера „Катерина", яку написав М. Арс, родом з Москви, б. капельмайстер в Ровні, автор оперетох і т. д., як подає Musikalisches Wörterbuch von H. Rieman. Про цю оперу громадянство нічого не знає, хоч цікаво було б, яке відношення вона має до опери Аркаса, то українсьвої їені-музики, яка музична концепція і т. д.

Камов.

ЗА КОРДОНОМ

Гр. Буріян про Україну.

В комисії для закордонних справ угорської делегації гр. Буріян сказав: Україна наслідком походу наших і німецьких військ, які, як відомо, прийшли туди на виразне бажання тодішнього правительства, схоронила себе майже цілковито від тих усіх потрясень, які враз з революцією дістались во всіх инших областей бувшої Російської імперії. При нашій дільній допомозі поступає вдоволяюче консолідація господарських і політичних відносин. З українським правительством живемо ми у сердешних і повних довіря взаєминах.

Принц Макс Баденський лишається.

Соціяль-демократична фракція рейхстагу вирішила на своїм засіданні, що з огляду на загальне політичне становище вона нічого немає проти залишення рейхсканцлера принца Макса Баденського на його посту.

Одна ідея за пізно.

„Діло" пише, що як би австрійське правительство було виступило з думкою перебудови Австрії у федерацію національних держав бодай ще рік тому, —то було б цим актом урятовано будучину монархії і вкоротило даремний пролив людської крови. За переведенням цієї ідеї в життя виступали завжди так перед війною, як і під час війни представники укр. народу в Австрії, однак їхньому голосові не прислухувалися. Навпаки неволя укр. народу трівала далі, а нахабність і зажертість наших противників в визисканні укр. елементу і насаджуванні з польщини з кожним днем зростали. Ще тому два тижні президент министрів Гусарек, коли вже цілому світові було ясне, що настає кінець національним привилеям, національному безправству і гнітові, мав відвагу іменем австр. правительства предкладати президії укр. парламент. репрезентації українську секцію в краєвій шкільній раді, українського министра і укр. университет. Таке було maximum австрійських „уступок" укр. народові.

Тепер Гусарек говорить про федерацію самостійних держав, а в тім числі й про українську державу в австрійськім союзі народів. Чи згадана ідея прийшла не за пізно? Остаточно українські галицькі установчі збори висловлять за це свою думку.

Федеративна Австрія і становище націй.

Проєкт створення 4 союзних держав, як подає „Укр. слово", стрінувся з опором чехів, які заявляють, що насамперед треба створити самостійну чесько словацьку державу, а допіру потім переговорювати про федерацію. Південні славʼяне по конференції з чехами заняли негативне становище до самого плану. Президент української парляментарної репрезентації д-р Евген Петрушевич заявив бар. Гусарекові, що план перебудови Австрії не є вдоволяючий, бо в нім не сказано нічого конкретного про домагання українців, які остаточно наслухались добрих обітниць. Зараз лише діло, а не слова можуть вдоволити український народ.

Величина майбутніх держав в австрійській федерації.

„Local Anzeiger" обчисляє число населення держав, що мають повстати на території Австрії так: Австро-німецька держава мала би 9 мілионів 600 тисяч, чеська 6 мил. 261 тис. південно-славʼянська 2 мил. 42 тис., словинців і сербо-хорватів, українська держава 3 милиони 330 тисяч населення. Що до числа мешканців укр. держави, „Local-Anz." помиляється, бо воно повинно виносити 4½ милиони.

Умови миру.

„Vossische Zgt" сповіщає за „national titende", що в лондонських авторитетних колах видвигають такі умови миру: капитуляція німецьких військ, усієї підводної флоти і частин боєвої флоти, вишкодування в висоті витрат на воєнні збросння в останніх роках. Відшкодовання мало б платитись річними ратами і ішло б на відбудову знищених територій.

Вільсон і нота Австрії.

З Вашингтону повідомляють урядово, що відповіди на австро-угорську ноту не буде так довго, поки Німеччина не відповість остаточно на останню ноту Вильсона.

Америка хоче дальшої війни.

БЕРН. Публична думка Північної Америки висловлюється рішуче за продовжування війни. Вся преса повторяє що-денно: „ніякого перемирря, ніякого миру"... Відомости з Англії й Франції, що ці краї відклонюють всякі переговори, вітається в Америці з вдоволенням. Головні англійські газети висловлюються рішучо проти перемирри, приносять багацько статів, котрі домагаются безумовного піддання Німеччини, так що поновлення ворожнеч унеможливити. Найменші домагання, висловлені в Таймсі, заключають віддачу Альзації й Лотарингії Франції, Гельголанду й Канулу царя Вильгельма Англії, уступку Німеччиною колоній і відшкодування союзникам.

Погляд Вильсона на справу Альзації й Лотарингії.

„Local Anzeiger" сповіщає, що „Нью-Йорк-Таймс" навів справки що до погляду Вильсона на справу Альзації й Льотарингії й довідавсь з авторитетного джерела, що Вильсон домагається безумовного звороту Альзації й Льотарингії Франції.

Скасування австро-угорської військової управи в Польщі.

ЛЮБЛИН. Урядово сповіщають, що австро-угорська монархія немає нічого проти відкликання військової управи в Польщі і перепання її в руки польського правительства, як що Польща на це згодиться. Рівночасно приобіцює австро-угорське правительство свою допомогу в відбудові державної организації і передасть польському правительству всі ті засоби і заведення, яких в Польщі немає, коли польське правительство з свого боку згодиться постачати Австро-Угорщині надвишки з своїх харчових продуктів і сирівців.

Мирова нота Туреччини.

„Lokal-Anz." сповіщає, що Туреччина переслала через іспанського посла мирову ноту до президента Сполучених Держав, в якій просить його перенята в свої руки справу миру і через запросини делегатів від воюючих держав завʼязати мирові переговори.

Заява Векерле.

БУДАПЕШТ 17-10. Берлінер Тагеблят повідомляє: Министр-президент Векерле в палаті депутатів зробив заяву про відношення угорського правительства до персональної унії з Австрією, та до питання про дуалізм.

Министр-президент сказав: На першому пляні зараз стоїть питання про мир, та реформи в австрійських коронних землях. Справа миру вимагає обʼєднання всіх сил, а перебудова Австрії вимагає зміни відносин Угорщини до Австрії. При повній федералізації Австрії Угорщина повинна стати на грунт персональної унії. Треба полагодити всі питання політичного та економичного життя, також питання державної оборони на принципі незалежности і самостійности держави. Це приведе до того, що статтю XII закону від 1867 згоди з Австрією прийдеться змінити й мусять повстати турботи про самостійну оборону Угорщини. Головним нашим жаданням повинно бути збереження державної недоторканости та обʼєднання. Виконавши це і додержуючи рівноваги всіх народів кторі живуть в Угорщині ми зможемо задовольнити національні вимоги. Зовсім инша доля чекає питання наших відносин до Хорватії. Заховуючи невідмінно принцип державної єдности ми згодні виконати бажання хорватів і переглянути свої взаємновідносини з ними. Певна річ, ми не збіраємось одразу перервати звʼязки з Австрією. Але треба подбати і перевести персональну унію найбільш раціональним способом. (УТА)

Большовицька армія.

По відомостям з певних джерел большовицька армія зараз складається приблизно з 60 дивизій. Головна маса військ (біля половини) оперує на чехословацькому фронті. На Мурмані оперує біля 10—15 дивизій.

Окрім 60 дивизій, які більш-менш сформовано, в Совдепії оперують окремі відділи, які не визнають над собоюені чиєї волі, переходять фронт, роблять партизанські набіги і т. инш.

Командний склад большовицької армії складається [illegible] гиною з старшин бувш. московської армії, частиною з осіб, що скінчили військові курси революційного часу.

На чолі відділів часто-густо стоять особи з досить солідним бойовим минулим.

Справжньої дисципліни в большовицьких військ немає, але є т. з. революційна дисципліна, тоб то: знищення в військах всього того, що не тримається большовицької платформи.

Війська все ж таки мають відносну боєздатність.

Постачання харчами і необхідними речами війська—задовольняюче.

СПОРТ.

Сьогодня на Печерськім іподромі біга.

Початок о 11 г. дня.

Програм бігів та [illegible]

I. Без тоталізатора: VI [illegible] трьохліток. Дист. 1 верста. 1. Гр[illegible]вная, 2. [illegible]удітельний.

II. Без тоталізатора: IV гр. Дист. 1 верства для трьохліток. 1. Кедровая, 2. Путеводная Звезда, 3. Герой Дня.

III. III гр. Дист. 1 верста для трьохліток. 1. Боб, 2. Пулемьот, 3. Акула, 4. Воінственний, 5. Іней, 6. Разигранний.

IV. II гр. Дист. 1½ вер. для чотірьохліток. 1. Утеха, 2. Алегро, 3. Р[illegible]вівий, 4. Випуклий.

V. 9 гр. Дист. 1½ вер. 1. Віолета, 2. Новосьол, 3. Варна, 4. Негус, 5 Безпро'гришная, 6. Кобза, 7. Сурепка.

VI. II гр. Дист. 1 верства для трьохліток. 1. Йолкіч, 2. Боб, 3. Коханная, 4. Грузин, 5. Апельсин.

VII. 7 гр. Дист. 1½ вер. (осн.). 1. Русак, 2. Випу[illegible], 4. Княжна, 5. Лена.

VIII. 2 гр. Дист. 1½ вер. 1.а) Огонь[illegible] 2.а) Фавір, 3. Вопрос, 4. Вірюч.

IX. 6 гр. Дист. 1½ вер. (осн.) 1. Атаман, 2. Алегро, 3. Бутончик, 4. Рефлектор, 5. Бурний.

X. 7 гр. Дист. 1½ вер. (парал.). 1. Віраж, 2. Кама, 3. Волга, 4. Лохмач, 5. Разсильний.

XI. I гр. Дист. 1½ вер. для чотирьохліток (перший гіт). 1. Меридіан, 2. Ласка, 3. Аракс, 4. Откровенний, 5. Воздушний, 6. Концертний, 7. Добрий Геній.

XII. I гр. Дист. 1½ вер. (перший гіт). 1. Заветная, 2. Гріф, 3. Гейша, 4. Млад Царевіч, 5. Разін.

XIII. Приз в 2090 карб. Дист. 3 вер. 1. Лад[illegible] 2. Катеринка, 3. Алеутка, 4. Злодій, 5. Разгул, [illegible]

XIV. I гр. Дист. 1½ вер. для чотирьохліток (другий гіт). 1. Ласка, 2. Воздушний, 3. Аракс, 4. Добрий Геній, 5. Меридіян, 6. Концертний, 7. Откровенний.

XV. I гр. Дист. 1½ вер. (другий гіт). 1. Гріф, 2. Разін, 3. Гейша, 4. Млад Царевіч, 5. Заветная.

XVI. 6 гр. Дист. 1½ вер. (парал.). 1. Сінічка, 2. Мідас, 3. Аскет, 4. Воздушний, 5. Бурний.

XVII. 8 гр. Дист. 1½ вер. 1. Воздушная Стихія, 2. Королева, 3.а) Кобза, 4. Сударь, 5. Негус, 6.а) Мах.

XVIII. 4 гр. Дист. 1½ вер. 1. Кліндух, 2. Нарядний, 3. Сапфір, 4. Пар, 5. Вистрел, 6. Меридіян.

XIX. 5 гр. Дист. 3 вер. 1. Бандит, 2. Авантюріст, 3. Бутончик, 4. Ціцерон, 5. Азеф, 6. Внук, 7. Отважний.

Наші фаворіти: I. Разсудітельний, II. Герой Дня, III. Пулемьот, IV. Утеха, V. Сурепка, VI. Грузін, VII. Русак, VIII. Бірюч, IX. Алегро, X. Віраж XI. Добрий Геній, XII. Разін, XIII. 1. Бірюч, 2. Злодій, XIV. Добрий Геній, XV. Разін, XVI. Сінічка XVII. Кобза, XVIII. Пар, XIX. Ціцерон.

Міжнародні змагання „Трьох націй".

Традиційні змагання трьох націй Швеції, Норвегії й Данії знов дали чергову перемогу шведам, котрі заробили 39 очків. Норвежці на другому місці —23 очка і датчане знов у хвості 22 очка.

Змагання пройшли з великим успіхом і зібрали до 13.000 глядачів. Багато сприяла успіху змагання чудесна погода.

Відкрив змагання особисто сам король Христіян.

Редактор—видавець П. Г. Певний.

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Черняк. Сиф., вен. В. Житомир. 16, від 9—12 і 5 Жін. від 1—2. Тел. 40-01. 815

СВІЙ ДО СВОГО! Дрова всіх сортів пропону склад Бр. Пащенко і Ф. Калініченко. Гавань, контора ч. 58, тел. 38-31. 567—

Центральне Бюро передплати на всі українські газети і журнали, що раніш містилось в помешканні Центральної Ради, після минулих руїн і розрухів знов розпочало свою діяльність. Бюро безпосередньо зноситься з закордонними українськими часописами, а на місцях по У[illegible] має густу сітку власних агентів. Прийняті в передплату гроші, Бюро негайно передає до контор часописів. Комисових 5 проц. за Бюро відповідає Редакція журнала „ШЛЯХ". Адреса: Київ Мар.-Благовіщенська, 123, пом. 20 ред. жур. „ШЛЯХ" тел. 50-59 Відділи Бюро в Київі: 1) Фундуклієвська 19 Книгарня. 251—

ПРОДАЄТЬСЯ канап кушетка, ліжка, українські килими, Жилянська 140, п. 6. 1480

Заборонена московською цензурою п'єса Костя Крижанського „Сваволя" вийшла з друку. Продається скрізь, головний склад м. Білополье на Харьковщині, книгарня „СІЧ". Книгарням 25% знижки. 1476

ВЧИТЕЛЬ загально-освітніх предметів (українських та російськ.) потрібен до Мехфенецької сільсько-господарської школи, м. Козятин на Київщині. 1496

Лісовому відділу центрального українського сільско-господарського кооперативного союза негайно потрібно: локомобилі 35—60 сил, трансмисії 1½"—3½", лісопильні, станки, циркулярні, ленточні пили, станки: для вироблення стружки, токарні й довбежні, та всякі инші машини для обробки дерева.

Заяви з докладним описом і оцінкою листовно: Київ, Прорізна 19, лісовий відділ „Централа". 1477

КУРСИ навчання на пишучих машинках ріжних систем відкритим шрифтом, під до відченим керовництвом скінчивших курс. Видаються свідоцтва, рекомендації на посади.

Прийом що-денно від 8-ї год. рано до 8-ї год. веч. Курс Ф. Флейшман, А. Киржнер. Переписка паперів. В. Володимирська 41, при магаз. Вядро. 867

„Діло" Щоденна українська газета, котра виходить у м. Львові, приймається передплата на 1 м.—8 крб., 2 м.—15 крб. 3 м.—21 карб. приймає передплату і пересила Іван Гоголь. Київ, Фундуклеєвська 19. Книгарня товариства „ВЕРНИГОРА". 1495

Українці!

Гуртуймося в т-во Київський будівельний кооператив „ОСЕЛЯ", дбаймо про збільшення членів т—ва, бо тільки гуртом залагодимо кватирне питання! Заяву про вступ членом до т—ва приймаються що дня від 10 год. до 3 год. Пушкинська 39—9 Статут продається по всіх книгарнях, ціна 100 шагів. 1519

М. ГРУШЕВСЬКОГО НОВІ КНИГИ:

Всесвітня історія ч. II вид. 2 (2 вид. I и III частини вийде цими днями).

Всесвітня історія ч. VI (друга полов. XIX в.)—Всесвіт. історія ч. V (поза-европейські краї) вийде сими днями.

Студії з економичної історії України.

На порозі нової України.

Сими днями вийде: Старинна історія Грекоримський світ. 1492

На увагу земств, управ, кооперативів і освітних установ.

Приступлено до видання серій книжечок:

ШКІЛЬНА БИБЛІОТЕКА

пристосованих до шкільного віку навчання. Друкується і цими днями вийде

Хрестоматія

в окремих книжечках для читання дома і в школі. Я Чепіга. (Перший десяток для дітей 1 го року навчання) ціна 3 крб. Замовлення приймає в-во „Дзвін" і „Українська Школа" Київ, Бесарабка 2. 1470

УВАГА!

До земських, городських ШКІЛ ТА ИНШИХ УСТАНОВ.

Надрукована й поступить в продаж з 15-го жовтня ц. р. в кількости 5000 комплектів

АЗБУКА

в кольорових МАЛЮНКАХ, ухвалена гуртком учительської Спілки. Кожна літера має свій малюнок. Всього в комплекті 33 таблиці. Малюнки літографовані, зроблені гарними художниками, на дуже гарному папері

Ціна за 33 таблиці 50 карбованців.

При гуртових замовленнях не менш десяти робиться знижка 30%.

Зразки можна дивитися в складі і книгарні Хрещатик 25, (пасаж 23), Видавничої Спілки

„КНИГОЗБІРНЯ".

З огляду на обмежену кількість надрукованих комплектів, Спілка прохає всіх бажаючих придбати АЗБУКУ потурбоватись зробити зараз замовлення і внести завдаток.

Крім того на складі Видавничої Спілки

„КНИГОЗБІРНЯ"

МАЄТЬСЯ ВЕЛИКИЙ ВИБІР КНИЖОК.

КУРСЫ инж. М. В. ШУКИНА.

Б.-Кудрявская 24. пом. I коммерческ. уч.

Срочная и отвѣтственная подготовка

за 4 класса

Мужской и женской гимн. и на зван. народныхъ учителей. Открытъ пріемъ въ новую IV гр. Въ др. группы пріемъ прекращ. за заполн. вак. Им. библ. учебн. для безпл. польз. Нов. ПРОГР. экз. БЕЗПЛ. 6—8 ч. в. 1449

Друкарщиця

шукає посаду. Має власну машину. Адреса: редакція часопису для Е. О. 1500

Видавнич. т-во „Вернигора"

Фундуклієвська 19, тел. 24-28.

Маються на складі такі книжки:

Геращенко. Молитовник	—	75	„
Шерстюк. Складня	1	25	„
Хомин. Загальна географія	3	—	„
Крушельницький. Читанка для 1 і 3 класа гимназії по	5	—	„
Злобинців. Теорія аритметика ч. I	—	85	„
„ „ „ ч. II	1	75	„
Щербаківського. Українське мистецтво	30	—	„
Шаповал. Шевченко і самост Україна	—	40	„
Я. Цегельський. Русь—Україна та Московщина—Росія (в палітурках	2	40	„
Куліш. Орися	—	20	„
Самійленко. Україні	6	—	„
Островський. Перестечко	—	75	„
О. Назарук. Формальні проблеми укр. державности	—	85	„
Франко. Іван Вишевський. На святогорській горі	1	20	„
„ Лисичка кума	—	40	„
„ Іжак та заяць	—	40	„

Проф. Рудницький.

Таблиці анатомичні Ешпера з пояснит. текстом укр. комплект 38 крб.

Таблиці по історії, географії, природознавству, гигієні, ботаниці і инші.

„Українська Хата" (Часопись) за 1909—1914 р.

Мапа півкуль і України.

Портрети гетьманів, плакати.

Великий вибір листівок, а також всі видання друг. видавництв, які вийшли в друк. Книгарням, інституціям—знижка. 1499

ОБ'ЯВА.

Притулку-Ясла та Богодільні К. Г. З. треба щоденно по 15-20 пуд. хліба. Торги призначені на 25 жовтня ц. р. (н. ст.) у 10 годині утра. Бажаючі торгувати повинні доставить до канцелярії Притулку (Дорогожицька 10) застанову рівну ⅛ сума місячної постави хліба. 1481.

Київ, Державна друкарня В.-Володимирська 46.